

Laiku lokos: Latvijas un ASV starpvalstu attiecības 1922 - 2001

Publicēts: 09.07.2021.

Amerikas Savienotās Valstis atzina Latvijas Republiku *de iure* 1922. gada 28. jūlijā, un 13. novembrī pirmais ASV sūtnis Latvijā Frederiks Koulmens iesniedza akreditācijas vēstuli Latvijas Valsts prezidentam Jānim Čakstem. Atbildes runā prezidents augstu novērtēja ASV Palīdzības administrācijas un amerikāņu nevalstisko organizāciju darbību Latvijas labā 1919.-1922. gadā: "Latvija ir laimīga, ka tā var redzēt pie sevis lielās un slavenās Amerikas demokrātijas pirmo oficiālo demokrātisko priekšstāvi, tās demokrātijas, kas pati pirmā sniedza palīdzību nelaimīgajiem Latvijas iedzīvotājiem, pasaules kara upuriem" (*Valdības Vēstnesis*. 1922.-15.nov.).

Starpkaru posmā nostiprinājās abu valstu diplomātiskās attiecības, tika noslēgti vairāki divpusējie līgumi. Pārvarot 1929. gada pasaules ekonomisko depresiju un vērā ņemamus ģeogrāfiskos attālumus, veidojās saimnieciskie, tirdznieciskie un kultūras sakari.

Kad 1940. gada jūnijā Baltijas valstis tika okupētas un anektētas, ASV valdība 23. jūlijā nāca klajā ar valsts sekretāra vietnieka Samnera Velsa paziņojumu, kas nosodīja Igaunijas, Latvijas un Lietuvas politiskās un teritoriālās integritātes iznīcināšanu. 2000. gada jūlijā ASV Kongress ar savu rezolūciju šo atzinumu vēlreiz atkārtoja un apstiprināja.

1940. gada 23. jūlija paziņojums piecdesmit gadus noteica ASV politiku Baltijas valstu jautājumā un nodrošināja šo valstu diplomātisko pārstāvniecību pastāvēšanu ASV. Latvijas nebrīves gados sūtniecība Vašingtonā baudīja pilnu diplomātisko atzīšanu, kas savukārt deva plašas iespējas nenogurstoši atgādināt pasaulei par Latvijas tiesisko esamību un aizstāvēt Latvijas un tās pilsoņu intereses.

Pēc pilnīgas Latvijas valsts neatkarības atgūšanas 1991. gada augustā ASV un Latvijas Republika 5. septembrī atjaunoja diplomātiskās attiecības.

Pirms 3 gadiem, 1998. gada 16. janvārī, ASV un Baltijas valstu prezidenti parakstīja Partnerības hartu, dokumentu, kas kļuvis par stipru pamatu ASV un Latvijas starpvalstu sakaru attīstīšanai.

Izstādes bukletā iekļauto dokumentu un fotogrāfiju saraksts:

ASV valdības paziņojums par Latvijas valdības atzīšanu. 28.07.1922.

Frederiks Koulmens (1874-1947), ASV sūtnis Latvijā 1923-1932.

Draudzības, tirdzniecības un konsulāro tiesību līguma starp Latviju un ASV pēdējā lapa. Parakstījuši Latvijas ārlietu ministrs A. Balodis un ASV sūtnis F. Koulmens. 20.04.1928.

ASV sūtņa Latvijā Dž. Mekmarija akreditācijas vēstule. Parakstījis ASV prezidents F. Rūzvelts. 19.09.1933.

Ludvigs Sēja (1885-1962), Latvijas pagaidu pilnvarotais lietvedis ASV 1922-1925. Latvijas sūtnis ASV 1925-1927.

Nams Rīgā, Ausekļa ielā 22. No 1930. līdz 1940. g. tajā darbojās ASV sūtniecība Latvijā. 1939. g. vasarā šeit uzturējās nākamais ASV prezidents Džons Kenedijs.

Džons Vailijs (1893-1967), ASV sūtnis Latvijā 1938-1940.

Alfrēds Bīlmanis (1887-1948), Latvijas sūtnis ASV 1935-1948.

Latvijas vēstniecības nams Vašingtonā, 17. ielā Nr. 4325 (kopš 1951).

ASV Valsts sekretāra vietnieka S. Velsa paziņojums, kas nosoda politiskās un teritoriālās integritātes iznīcināšanas politiku pret Igauniju, Latviju un Lietuvu. 23.07.1940.

Samners Velss (1892-1961), ASV Valsts sekretāra vietnieks 1937-1943.

Saprašanās memorands starp Latvijas Republikas valdību un ASV valdību par diplomātiskajām attiecībām. 05.09.1991.

Anatols Dinbergs (1911-1993), Latvijas pagaidu pilnvarotais lietvedis, pilnvarotais lietvedis, vēstnieks ASV 1948-1993; Latvijas diplomātiskā un konsulārā dienesta vadītājs 1971-1991.

ASV Valsts sekretāra palīga vietnieks K. Kemons (no kreisās) un Latvijas ārlietu ministra pirmais vietnieks M. Virsis paraksta saprašanās memorandu par diplomātiskajām attiecībām. Rīga, 05.09.1991.

Ints Šiliņš (1942), ASV pilnvarotais lietvedis Latvijā 1991-1992, ASV vēstnieks Latvijā 1992-1995.

Ojārs Kalniņš (1949), Latvijas vēstnieks ASV 1993-2000.

Lerijs Nepers (1947), ASV vēstnieks Latvijā 1995-1998.

Latvijas prezidents G. Ulmanis (no labās), ASV prezidents V. Dž. Klintonš, Lietuvas prezidents A. Brazauskis un Igaunijas prezidents L. Mēri ASV prezidenta vizītes laikā Rīgā pie Brīvības pieminekļa. 06.07.1994.

ASV vēstnieks Dž. Holms akreditācijas ceremonijā pie Latvijas prezidenta G. Ulmaņa. 27.10.1998.

Latvijas vēstnieks ASV A. Ronis akreditācijas ceremonijā pie ASV prezidenta V. Dž. Klintonā. 14.06.2000.

ASV Kongresa rezolūcija Nr. 122 sakarā ar Igaunijas, Latvijas un Lietuvas aneksijas neatzišanas politikas 60. gadadienu. 20.07.2000.

Partnerības harta starp Latvijas Republiku, Igaunijas Republiku, Lietuvas Republiku un ASV. 16.01.1998.

ASV prezidents V. Dž. Klintonš (no labās) Igaunijas prezidents L. Mēri, Lietuvas prezidents A. Brazauskis un Latvijas prezidents G. Ulmanis paraksta Baltijas valstu un ASV Partnerības hartu. Vašingtona, 16.01.1998.

Izstāde atklāta ASV Vēstniecības Informācijas centrā Rīgā, Smilšu ielā 7, 16.01.2001. Izstādi sagatavoja ASV Vēstniecība Latvijā un Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. Izstādē izmantoti dokumenti un materiāli no Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas arhīva (LR ĀMA), Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva (LVKFFDA), Latvijas Valsts vēstures arhīva (LVVA), ASV Valsts departamenta un personiskajiem arhīviem. Foto reprodukcijas izgatavojis P. Korsaks. Izmantoti P. Korsaka, A. Krieviņa, J. Krūmiņa, I. Kuškevica, Z. Segliņa fotouzņēmumi. Izstādi iekārtoja Aigars Lenkevičs.

© ASV vēstniecība Rīgā

© Latvijas Republikas Ārlietu ministrija

© Dizains: Tomass Folks

<https://www.mfa.gov.lv/lv/laiku-lokos-latvijas-un-asv-starpvalstu-attiecibas-1922-2001>